

De heilige huwelijken staat

Door ds. G.J. van Aalst

1. Inleiding

Het is inmiddels negen jaar geleden dat we tijdens een ambtsdragersconferentie nagedacht hebben over huwelijksontwrichting. Vandaag willen we opnieuw met elkaar bij dit gevoelige onderwerp stilstaan, vanwege de droeve ontwikkelingen in maatschappij en kerk. Dat het opnieuw aan de orde gesteld wordt door DMZ, is niet een zaak van vreugde. Ook niet een zaak van anders gaan denken op dit terrein, maar juist de hartelijke begeerte om hierin pal te staan tegen de geest dezer eeuw, die ook onze gemeenten helaas niet voorbijgaat. Daarom willen we elkaar ambtelijk tot een hand en een voet zijn. Om u te mogen aanspreken vanuit de Schrift en de uitleg van de Schrift, in hartelijke verbondenheid aan de dienst van de kerk der vaders. Met hén willen we eerlijk naar de Schrift luisteren, zoals het huwelijksformulier daarvan een weergave is. In hartelijke overeenstemming zoals de kerk al eeuwen de Schrift naspreekt over „de heilige huwelijke staat” in één van onze kostbare liturgische geschriften. Zoals de intentie van onze Generale Synode in 1977 dat ook was.

Vandaar dat deze lezing slechts een aanzet is tot overdenking, met alle beperking van de tijd op deze ambtelijke bezinningsdag. Echt niet meer, en dus beslist niet volledig. Daarom waarderen we de medewerking van ons Diaconaal Bureau om bij de uitgave van deze lezing een tweetal bijlagen voor u te mogen toevoegen ter verdere overdenking. Met eventuele vragen kunt u mij natuurlijke altijd telefonisch of schriftelijk benaderen. Vanuit onze Theologische School willen we graag het geheel van onze gemeenten ook hierin dienen. Onder beding van Gods licht en leiding.

In een drietal aandachtspunten wil ik proberen u het een en ander tot toerusting mee te geven. In de eerste plaats wil ik als Schriftuurlijke

overdenking met u bezien het gedeelte dat u uit Gods Woord gelezen is. Daarna wil ik u een aantal praktische zaken aanreiken. En in de derde plaats wil ik uw aandacht vragen voor het huwelijksformulier. Dit formulier is een ethisch document waar eeuwenlang gebruik van gemaakt is om het huwelijk kerkelijk te bevestigen. Aan ons de vraag in hoeverre de kerk haar taak tot onderwijzing verstaat en uitvoert. Dit alles om, kon het zijn, de gewetens van pasgehuwden en de jongeren die op weg zijn naar het huwelijk, te vormen. Ook willen we bezien hoe we in geval van fricties, problemen of dreigende scheiding terug mogen vallen op dit formulier, en waarop we de desbetreffende personen kunnen en mogen aanspreken. Samengevat: een korte bijbelstudie over Mattheüs 19, daarna praktische zaken, eindigen met het huwelijksformulier.

2. De les van Mattheüs 19

„Hebt gij niet gelezen?” Dat was de vraag die de grote Herder der schapen stelde aan de farizeeën, die Hem wilden verzoeken. „Hebt gij niet gelezen?” Is dat ook ons wapen, broeders, als we op pad gaan? Welk ander hulpmiddel hebben we dan: „Hebt gij niet gelezen?” We zijn immers geen psycholoog, geen maatschappelijk werker, maar ambtsdrager.

„En de farizeeën kwamen tot Hem”, zo lezen we in Mattheüs 19. Dit Bijbelgedeelte wordt op het hoogtepunt van de huwelijksbevestiging gelezen. Er zijn mensen die dit als storend ervaren. Op zo’n mooie dag, waarop twee jonge mensen de handen ineen gestrengeld hebben, gaat het ineens over de farizeeën die tot Jezus komen met de vraag, of een mens om allerlei oorzaak zijn vrouw mag verlaten! Hadden we niet beter Psalm 150 kunnen zingen?

Broeders, het is niet zonder reden dat juist dit gedeelte in het huwelijksformulier aangehaald wordt. In de dagen van de Heere Jezus werden er veel twistgesprekken gevoerd over de echtscheiding. Deuteronomium 24 werd als het ware uitgespeeld tegen de woorden van Christus, met de bedoeling om Zijn gezag te ondermijnen. Ook toen waren er eigentijdse discussies. De één legde het hoofdstuk wat ruimer uit, de ander wat beperkter. De noodmaatregel van Mozes, om een scheidbrief te geven en de vrouw te verlaten, werd door sommigen misbruikt. Is dit niet uiterst actueel? Ook wij, en degenen die aan onze zorgen zijn toebetrouwd, dragen zo’n hart om.

Rabbijnse discussies

In het oude Oosten kon men gemakkelijk scheiden. Deuteronomium 24 bood juist bescherming aan de gehuwden. Daardoor waren zij aan formaliteiten gebonden. Dat gaf als het ware een stukje rechtszekerheid. Daardoor werden heidense invloeden bij het afgezonderde Israël geweerd. Zo werd het volk teruggehouden van echtscheiding. Zo werd orde gebracht in het leven van het woestijnvolk, dat zo beïnvloed werd door het heidendom.

Wat zien we echter in dit Schriftgedeelte? De farizeeën gaan niet uit van de eis van het zevende gebod, maar van de uitzonderingsbepalingen. Wat burgerlijk geregeld is, is zedelijk niet toegestaan. De Heere Jezus gaat hen onderwijzen, niet over de mogelijkheid van echtscheiding, maar over het totaal ongeoorloofde daarvan. Hij waarschuwt hen om geen aanleiding te geven.

Weet u, wat de praktijk hier was, broeders? Een lakse theorie en een lakse praktijk. Eigenlijk probeerden ze de Heere Jezus in verlegenheid te brengen. Er was geen vatbaarheid voor het woord dat Hij sprak. Er was geen bereidheid om Zijn woord op te volgen. Maar de Heere Jezus ging verder met Zijn onderwijs. Hij tilde als het ware de problemen die op de mensen afkwamen boven de rabbijnse discussies uit, toen en nu. Hij antwoordde in alle eenvoud, zoals Hij dat alleen maar kon: „Hebt gij niet gelezen?” Hij greep over alle praktijken en partijen, beperkt of ruimdenkend, heen. „Hebt gij niet gelezen?” Farizeeën, weet u niet wat er staat in Genesis 2 vers 24? „Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen (of aankleven); en zij zullen tot één vlees zijn.”

Eén vlees

En dan voegt de Heere Jezus er nog iets aan toe, wat wij ook in ons huwelijksformulier vinden: „Alzo dat zij niet meer twee zijn, maar één vlees”. Het individualisme is de grote ondermijning van het wezen van het huwelijk. Vlees doorsnijden of verdelen is onlosmakelijk verbonden met de dood. Zo is het in het huwelijk ook. Zij zullen dus tot één vlees zijn. En Jezus voegt er aan toe: „Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidde de mens niet”. Hiermee wordt bedoeld, dat wat God samengevoegd heeft in die tere eenheid van geest en lichaam, die totale levenseenheid, moet samengevoegd blijven. Wat God samenvoegt door Zijn ordening, mag door de mens niet gescheiden worden.

En wat lezen we dan verder in vers 7? Dan komen de vragen. Dan komt het 'maar'... Herkent u het, bij uzelf en in de praktijk van ons kerkelijk leven? Maar, maar de Bijbel spreekt zichzelf toch ook tegen? Is de Bijbel wel zo eenduidig als het gaat om de huwelijksethiek? Wat zegt Mozes in Deuteronomium 24? Mozes heeft toch toegelaten dat de vrouw een scheidbrief gegeven mag worden? Mozes heeft toch toegelaten dat de vrouw verlaten mag worden? Allemaal waar; maar toelating is nog geen goedkeuring! De Heere Jezus antwoordt: „Mozes heeft vanwege de hardigheid uwer harten u toegelaten uw vrouwen te verlaten; maar van den beginne is het also niet geweest”. „Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, en een andere trouwt, die doet overspel; en die de verlatene trouwt, doet ook overspel.” Er wordt dan dus gesproken over echtscheiding en hertrouwen. Hoe reageren de discipelen hierop? Hoor maar: „En Zijn discipelen zeiden tot Hem: Indien de zaak des mensen met de vrouw also staat, zo is het niet oorbaar te trouwen.”

De discipelen

We hebben eerst de discussie gevolgd met de farizeeën, zeg maar de kerkmensen, die proberen van de uitzondering regel te maken en Gods Woord te kneden. Nu volgt de reactie van Zijn eigen discipelen. Eigenlijk zeggen zij: Meester, wat grijpt U hoog. Meester, zo idealistisch als U bent! Dan kun je beter niet trouwen.

Hoort u het? Dat is het antwoord van Zijn eigen kinderen, Zijn eigen knechten die straks leiding moeten geven aan het kerkelijk leven. O, zij zijn zo geïnfecteerd door de praktijk van de echtscheiding, door de praktijk van het kerkelijk leven in die tijd, dat ze hun Meester beschuldigen dat Hij te hoog grijpt. Dat heeft Hij gedaan toen Hij de Bergrede uitsprak, hier doet Hij dat opnieuw. Wat moest Paulus met deze hoogten in de laagte van de binnenstad van Korinthe? Wat moeten wij ermee in de laagte van ons Nederland? De Westerse cultuur maakt zich los van de laatste christelijke wortels. Wat moeten we dan toch met dit onderwijs? Herkent u uzelf in de discipelen? Kinderen van God, knechten van God kunnen zo beïnvloed zijn in hun denken over huwelijk, huwelijksrouw en echtscheiding, dat ze de de Zoon van God beschuldigen van theoretisch idealisme.

Wat is het antwoord van de Heere Jezus? „Allen vatten dit woord niet, maar dien het gegeven is.” Beseft u, broeders, hoe nodig het is voor ons allemaal, om te ontvangen de gave van licht, de gave van

genade, de gave van kennis, de gave van het oordeel des onderscheids, de gave van bewogenheid, de gave van vergeving, de gave van vergevingsgezindheid. Hoe nodig is de gave van een hart dat klopt voor de ere Gods, voor het heil van Sion en voor al degenen die aan onze zorgen zijn toebetrouwd. Ook in vastgelopen omstandigheden!

Het huwelijk is niet het einde. Dat zegt Paulus later ook in 1 Korinthe 7. De Schrift leert niet, dat je trouwen moet. De Schrift zegt wel, dat je trouw moet zijn. En daarom zijn er die niet trouwen kunnen, niet trouwen mogen, niet trouwen willen. Dat kunnen we lezen in vers 12. Hiermee wil ik de korte bijbelstudie afsluiten.

Niets nieuws

Ik heb u onder de aandacht willen brengen, dat er niets nieuws onder de zon is. De woorden, de praktijken, de discussies van vandaag zijn niet anders dan die van vroeger. Het gaat vandaag over echtscheiding. De feiten zijn duidelijk. Wie kennis genomen heeft van de enquête van het Reformatorisch Dagblad, zal zeker ook moeten toestemmen dat we om het woord 'normverzwakking' niet heen kunnen. Denk alleen al, hoe onze jongeren denken over geslachtsgemeenschap voor het huwelijk. Wat is er in 18 jaar niet veranderd?

Wat is de huwelijksnorm? De profeet Maleachi heeft gesproken, dat God de echtscheiding haat. Als de Heere het niet verhoedt, zijn we deze haat aan het inruilen voor verontrusting en berusting. In de laatste verzen van Maleachi 2 kunnen we lezen hoe de Heere gruwet van echtscheiding, maar ook van al het kerkelijk en ambtelijk leven dat niet in Zijn spoor gaat. O, dat we dat toch zouden beseffen!

3. Praktische en pastorale aspecten

Als tweede aandachtspunt hadden we genoemd: praktische en pastorale aspecten. Wat is pastoraal, broeders? Dichtbij de mensen staan? Ja zeker, van zondaar tot zondaar. Gods Woord is de weide, waar de kudde op loopt. Datzelfde Woord is ook een staf. Lees het formulier om de dienaren des Woords te bevestigen.

Wilt u weten wat er met het woordje 'pastoraal' bedoeld wordt? Lees dan Ezechiël 34 eens. Daar wordt gesproken over de enige Herder. Het woord 'pastoraal' heeft dus een wat andere inhoud dan wij vaak

denken. Pastoraal bezig zijn is niet de mensen naar de mond praten, de mensen op korte termijn helpen, of de mensen in het licht van het tijdelijke nabij zijn. Pastoraal bezig zijn betekent de mensen nabij zijn in het licht van de eeuwigheid!

Er is een boek verschenen met als titel: 'De stille revolutie'. Die revolutie gaat heel stil. Maar het is wel een omwenteling. Dit boek beschrijft de ontwikkelingen in de Gereformeerde Kerken van 1950 tot 1990. Een periode van veertig jaar dus. Ik heb daaruit wat cijfers genomen die betrekking hebben op echtscheiding. Luistert u eens.

In 1965 vond 12 procent van onze bevolking dat het beter is om niet te scheiden. In 1987, dus 23 jaar later, vond 48 procent (bijna de helft!) dat echtscheiding beter is.

In 1965 vond 46 procent dat echtscheiding begrijpelijk is, 48 procent vond echtscheiding ontoelaatbaar. Deze mening wordt nu nog gedeeld door slechts 6 procent van onze bevolking! Echtscheiding wordt normaler; ze wordt in toenemende mate geaccepteerd. De nadruk ligt meer op zelfontplooiing en zelfbeschikking. Zo ligt het dus landelijk onder onze bevolking. En in de Gereformeerde Kerken?

Een schip op het strand

De Vaderlandse kerk, of de kerk der vaderen, heeft bij de opstelling van de formulieren voor Doop, Avondmaal, huwelijk, bevestiging van ambtsdragers, enz. geput uit de Schrift. In die formulieren hebben zij verwoord waarin de gemeente onderwezen moest worden. Met ons huwelijksformulier zijn al eeuwen huwelijken bevestigd. Deze formulieren zijn dus in hartelijke overeenstemming met de dienst van de kerk der vaderen. In 1834 ging het toch over de leer, de dienst en tucht van de kerk der vaderen? Daarom moeten we daar zo zuinig op zijn.

Abraham Kuiper heeft zich heel duidelijk negatief uitgelaten over ons huwelijksformulier. Dat was al een signaal. U gelooft toch niet dat Kuiper bedoeld heeft wat Kuitert, de ethicus van nu, uitdraagt? Begin 1900 is er op allerlei manieren in de Gereformeerde Kerken geknoeid aan het huwelijksformulier. Het formulier paste niet meer in deze tijd en niet bij de mensen van nu. Er zijn langzamerhand andere formulieren ingevoerd. Er is nu zelfs een formulier dat het huwelijk als één van de mogelijkheden ziet, om elkaar in liefde trouw te zijn.

Ik wil met dit alles zeker niet afgeven op de Gereformeerde Kerken. Maar een schip op strand, is een baken in zee, broeders. Over welke

aspecten het dan ook gaat. Het huwelijk staat model voor andere onderwerpen, voor de veranderingen die af te lezen zijn. Het gaat om de man–vrouwverhoudingen; het gaat om gezinsvorming; het gaat over de plaats van man en vrouw.

In de jaren zestig werd op synodaal niveau in de Gereformeerde Kerken gesproken over huwelijk en echtscheiding. In 1970 sprak de synode uit dat de echtscheiding onomkeerbaar en onontkoombaar is. Daarna wordt er op dat niveau helemaal niet meer over echtscheiding gesproken. In 1963 werd echtscheiding nog veroordeeld, nu wordt er gesproken over liefde en trouw in homorelaties.

Zelfonderzoek

Ik zeg dit alles niet uit leedvermaak! Echt niet. Maar we moeten ons wel afvragen, wat wij ervan leren. We houden van zelfonderzoek. Alles wat ik tegen u zeg, zeg ik ook tegen mezelf. Het gaat vandaag over heel persoonlijke dingen. U gaat als ambtsdrager vaak alleen of met een medebroeder op bezoek in de gemeente. Dan moet u spreken. Of u moet, wanneer u op de kerkenraadstoel zit, meebeslissen over ingrijpende zaken rond huwelijksproblemen, echtscheiding en tuchttoefening.

Broeders, wie zijn we dan voor Gods aangezicht? Dat luistert zo nauw. Ook als het de problemen betreft waarover we vandaag met elkaar nadenken. Is er bij ons de hartelijke binding aan Gods Woord, ook als het gaat om de wezenlijke beleving van wat zonde, onreinheid en onheiligheid is? Kennen wij de hartelijke beleving van de liefde, die de hemelse Bruidegom heeft tot Zijn zwarte uitverkoren Kerk?

Hoe schoon heeft deze Bruidegom over het huwelijk gesproken! De hemelse Bruidegom heeft in Efeze 5 Zijn gemeente onderwijs gegeven over het huwelijksleven. Als we daar niet aan vasthouden, gaan we mee, broeders! Ook wanneer het ons eigen huwelijksleven betreft. Als de Heere het geeft, mag je je dan kwetsbaar opstellen. Dan mag je belijden hoe het nu echt is. Dan spreek je niet vanuit de hoogte. Dan ben je zelf nederig. Maar dan mag er zijn de hartelijke binding aan Gods genadetroon, en het uitzien naar de gave van getrouwheid. Dan is er een hartelijke binding aan Zijn geopenbaarde wil. Dan is er liefde tot de zielen die aan onze zorgen zijn toebetrouwd. Dat zal onze toon stempelen. Dan zullen we naast de mensen staan. Dan zal hardheid van ons geweerd worden.

Wat lezen we in Ezechiël 34? „Wee, die herders, die in gestrengheid en hardheid de schapen weiden, en niet in getrouwheid.” Maar we moeten wel eerlijk zijn! En daarom, broeders, het is zo belangrijk hoe we innerlijk staan tegenover Gods heilzaam gebod. Het is van wezenlijk belang hoe we persoonlijk staan tegenover het gezag van de Schrift, hoe we staan tegenover zonde en genade. We kunnen in een situatie terechtkomen, als het om bepaalde zonden gaat, dat we ambtelijk voelen, dat we er onze handen niet voor kunnen vouwen. Dan kunnen we geen ambtelijk gebed uitspreken, omdat we gevoelen dat we dan buiten de Schrift zijn. Herkent u die persoonlijke worsteling, dat u liever van alle schepselen wilt afzien, dan dat u iets tegen Zijn wil zou doen? Dat het veel ons uitzien zou zijn om dat tere, gebonden leven aan de genadetroon te doorleven. Dat we gebonden zouden leven aan dat dierbare Woord van God. Als we dat spoor mogen wijzen, mogen we ook altijd de Heere vragen of Hij erin mee wil komen.

4. Het huwelijksformulier

Broeders, ons laatste aandachtspunt. Ik heb u een stencil laten uitreiken. Aan de ene kant van het blaadje kunt u het huwelijksformulier vinden, zoals dat afgedrukt staat in ons Bijbeltje. Er zijn nummertjes voor geplaatst, die verwijzen naar de achterkant van het stencil. Daar vindt u namelijk een soort uittreksel.

Broeders, hoe meer huwelijksproblemen we tegenkomen, en hoe meer we met de weerbarstigheid van de praktijk te maken krijgen, hoe meer we gedreven worden naar de bron, de Heilige Schrift. We willen uiteraard Gods Woord niet lezen door een moderne uitlegkundige bril, waardoor alles mogelijk is wat de moderne mens wil, maar door de eenvoudige gereformeerde bril. In Gods voorzienigheid is de Schriftbeschouwing van onze vaders, ook met betrekking tot het huwelijk, ons nagelaten. Het huwelijksformulier is een bijbels document. Als iemand mij kan overtuigen dat er iets in is wat niet bijbels is, zou ik dat graag horen.

Het is het beleid des Heeren, dat we in de dienst van de vaderlandse kerk, waarvan we in alle ootmoed een klein stukje begeren te zijn, dit hebben gekregen. Daar moeten we zuinig op zijn! We hebben er een middel in gekregen om te onderwijzen, om gewetens te vormen, om met elkaar te spreken in openheid, staande in deze tijd. Als het huwe-

lijk in de kerk is bevestigd, mogen we verwijzen naar het huwelijksformulier als er problemen komen. Dan mogen we elkaar daarop aanspreken als er echtscheiding dreigt.

Ik wil u een voorbeeld uit de praktijk noemen. Twee mensen stonden op het punt van echtscheiding. Ik had op de computer een overzicht gemaakt met daarop de doopnaam van de man en van de vrouw, zoals ze dus in de kerk waren aangesproken bij de bevestiging van hun huwelijk. Maar ik had ook de vragen erop vermeld, waarop ze geantwoord hadden. In het gesprek heb ik ze dat beide voorgelegd. Ik merkte, dat het hen erg aansprak. Alles van toen kwam weer terug. We hebben in het gesprek gevraagd hoe het in hun hart geweest was, toen ze hun ja-woord gegeven hadden voor Gods aangezicht. Hoe had zich dat ontwikkeld en hoe stonden ze nu voor Gods aangezicht ten opzichte van die zaken die ze gezworen hadden?

Bijbels hulpmiddel

In zulke omstandigheden is het huwelijksformulier een bijbels hulpmiddel. De kerk die het huwelijksformulier veracht, zal ethisch gezien meeglijden met de Gereformeerde Kerken. Het heeft me pijn gedaan dat in het Gereformeerd Weekblad het huwelijksformulier is afgedaan met één artikeltje: 'Het verouderd formulier'. Waarom vindt men het formulier verouderd? Omdat men vindt dat we tegenwoordig niet meer kunnen spreken over Sara, als noemende hem haar heer. Dat is nu juist wat ik bedoeld heb, broeders. In 1 Petrus 3 lezen we letterlijk dat Sara met respect opkijkt naar Abraham, niets meer en niets minder. We moeten ambtelijk, met 's Heeren hulp, er alles aan doen om de boodschap van Gods Woord verstaanbaar te maken voor de hoorders, maar de boodschap is niet verouderd!

Broeders, ook als de gemeente vacant is, zoek toch gelegenheden te vinden om met jongeren te spreken over de tijd voor het huwelijk. Dat kan bijvoorbeeld tijdens de catechisatie. Zoek met gehuwden te spreken over het huwelijk, bijvoorbeeld tijdens een gemeenteeavond. Tracht toch gelegenheden te vinden om die praktische zaken rond huwelijk en echtscheiding, huwelijksleven en de verhouding tussen man en vrouw te bespreken met de jonge mensen. Het valt me voortdurend op dat je aandacht hebt wanneer je in alle kwetsbaarheid en alle eerlijkheid, staande in deze tijd, met hen probeert te luisteren naar de Schrift. Echt waar.

Het huwelijk is een ingrijpende gebeurtenis. Die mag toch voorberei-

ding vragen? Dat het licht van de Heilige Schrift over dat ogenblik mag vallen, opdat het geweten van onze jonge mensen gevormd mag worden. Opdat ze het heilzame zullen gevoelen van de weg die de Schrift hen wijst.

Ondersteunende literatuur

Graag wil ik u nog voorhouden wat we kunnen lezen in oude kerkorden. Tijdens het convent van Wezel in 1568 (dus nog voor onze Dordtse kerkorde) zeggen onze vaders bijvoorbeeld: „Eer de afkondiging voor het huwelijk zal geschieden, dan zullen degenen die gaan huwen verschijnen voor de predikant en twee ouderlingen om onderzocht te worden over hetgeen noodzakelijk is”. Zo werd hierover gesproken in 1568, aan het begin van de tachtigjarige oorlog! Het was allerwege een chaos, maar onze vaders waren diep overtuigd van de heiligheid van het huwelijk, en van de noodzaak van ambtelijk onderwijs.

Broeders, je hoeft niet allerlei boekjes te lezen die verschijnen, maar toch zou ik u uitdrukkelijk willen aanraden om drie dingen te lezen en te herlezen. Dat is om te beginnen het huwelijksformulier. Als de Heere het geeft, hoop ik daar iets van te publiceren in de komende tijd. In de tweede plaats raad ik u aan om het rapport van de Generale Synode 1977 te lezen. Het zijn maar tien bladzijden, maar daarin kunt u in het kort vinden hoe in de Heilige Schrift en in het huwelijksformulier gesproken wordt over het huwelijk. En in de derde plaats een hoofdstuk uit het boekje 'Het huwelijk gewogen' van dr. J. van Bruggen, met als titel: 'God haat de echtscheiding'. Daarin vindt u een diepgravende uitleg van 1 Korinthe 7, waarmee we heel praktisch ons nut kunnen doen. Helaas wordt de Nieuwe Vertaling gebruikt, dat hadden we liever anders gezien. Maar de inhoud is het waard om 21 jaar na verschijnen overdacht te worden, met het oog op de vragen waarvoor wij ons steeds weer gesteld zien. Het gaat om een eerlijk luisteren naar wat de Heere ons werkelijk in Zijn gezaghebbend Woord te zeggen heeft. Lees en herlees het tot vorming van uw (ambtelijk) geweten. Daarom wordt de neerslag van deze lezing gevolgd door twee bijlagen, zodat u alles bij de hand hebt. Dat het huwelijksformulier, het rapport van de Synode 1977 en de bijdrage van dr. Van Bruggen uw geweten zouden mogen vormen. De Heere geve daarbij Zijn licht en waarheid. Dat u zult mogen voelen, hoe moeilijk de situaties ook kunnen zijn, wat de weg is die uw geweten

voor Gods aangezicht wijst. De huwelijksethiek van de kerk wordt in de praktijk getoetst bij de echtscheidingsbeslissingen. De huwelijksethiek van de kerk wordt in de praktijk getoetst als het gaat om het wezenlijk gezag van de Heilige Schrift, als het gaat om het toestaan van een tweede huwelijk en de huwelijksbevestiging.

Twee fundamenten

Nog kort iets over het formulier. Het huwelijksformulier is zo onderwijzend! In regel 2 staat al dat we buiten het paradijs zijn, door de zonde. Er is niets nieuws onder de zon. Er wordt gezegd dat de gehuwden velerhande tegenspoed en kruis vanwege de zonden overkomt. Het huwelijksleven is geen vakantiehuis. Maar één ding: „God, Die helpt in nood”. Dat mag u zeggen tegen iedere gehuwde: „God, Die helpt in nood”. Dat wordt drie keer gezegd. Er wordt gesproken van „gewisse hulp van God in uw kruis”, „dat de Heere (hoort u het) de gehuwden altijd wil helpen, ook wanneer men zulks allerminst verwacht”.

Misschien vraagt u: Mag je dat zomaar zeggen? Ja, dat mag je zeggen. Niet zomaar, het is gefundeerd. Er zijn twee fundamenten voor. Het fundament van die zekere toezegging van Gods hulp is, dat het de ordening van God Zelf is. Het huwelijk is niet iets wat mensen verzonnen hebben, het huwelijk is uit Goddelijke gedachten voortgekomen; het is een inzetting van de Heere! De Heere heeft de vrouw na de man geschapen, haar tegenover de man gegeven als een hulpe, om samen te werken in het paradijs, om samen de handen te vouwen, om samen de Heere te bedoelen en elkaar te dienen. Die levenseenheid heeft God samengevoegd. De handen die op de huwelijksdag ineen gestrengeld zijn, zullen elkaar bij de dood pas loslaten. Dat is de bedoeling van de Schepper.

Maar we leven toch buiten het paradijs na Genesis 2? Dat is waar, dat kunnen we lezen in regel 2. Maar er staat nog wat bij: „Daarom zult gij ook niet twifelen, of de huwelijks staat behaagt aan God den Heere; overmits hij Adam zijn huisvrouw geschapen, Zelf toegebracht en hem tot een huisvrouw gegeven heeft; daarmee betuigende dat Hij nog heden ten dage aan een iegelijk zijn huisvrouw gelijk als met Zijn hand toebrengt. Daarom heeft ook de Heere Jezus Christus dien zo hoog geëerd, met Zijn tegenwoordigheid, giften en wondertekenen te Kana in Galiléa, om daarmee te betuigen dat de huwelijks staat behoort eerbaar gehouden te worden bij allen, en dat Hij den

getrouwden Zijn hulp en bijstand altijd wil bewijzen, ook wanneer men zulks allerminst verwacht”.

De herscheppende, wederbarende genade die in Christus Jezus is, is het tweede fundament van die zekere toezegging. Daarom beperken huwelijks gesprekken en echtscheidings gesprekken zich hopelijk toch niet alleen tot het hier en nu? Het gaat om de herscheppende genade!

Levenseenheid

Maar wat bedoelt de Heere met het huwelijk? Dat je jezelf kunt ontplooiën, en dat je als twee partners elkaar ontmoet bij de magnetron; de een haalt het eruit en de ander zet het erin...? Nee, de Heere bedoelt met het huwelijk een levenseenheid voor het tijdelijke en het geestelijke leven. Juist dat apart en toch samen, is strijdig met de wezenlijke eenheid in het huwelijk. Als je alleen je weg wilt gaan en zo veel mogelijk jezelf wilt blijven, moet je niet trouwen. Niemand verplicht je om te trouwen, maar God verplicht wel tot trouw-zijn. Als je vindt dat je opleiding te hoog is om je baan op te geven terwille van die levenseenheid, wanneer het gezinsleven dat vraagt, dan moet je niet trouwen!

Maar het gaat niet alleen over de levenseenheid voor wat betreft dit tijdelijk leven. In de gesprekken moet u ook ingaan op de levenseenheid in geestelijke zaken. Broeder H. van Groningen heeft niet voor niets onlangs een boekje geschreven over communicatie. Jonge mensen moeten leren met elkaar om te gaan, met elkaar te spreken, zij moeten leren hun gevoelens te verwoorden. Het huwelijk voegt samen: samen voor de tijd, samen naar de eeuwigheid. Wat komt daar tegenop! We zijn zo egoïstisch. En die geest wordt steeds sterker. Egoïsme zet het huwelijk onder druk, evenals materialisme. Dat zet het huwelijk ook onder druk.

Gezinsvorming

Er wordt in het huwelijksformulier ook gesproken over het tweede huwelijksdoel: „de kinderen, die het U belooft hen te zullen geven”. Gezinsvorming. In 1963 durfde de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken er nog over te spreken, als zijnde onlosmakelijk bij de huwelijksgemeenschap behorend. Maar daarna is erover gezwe-
gen.

Broeders, een pijnlijk onderwerp! Je eigen hart, je eigen leven, je

eigen huwelijk. We mogen onze jonge mensen toch niet in de kou laten staan? De geest van de tijd doet haar werking. Maar waar is het beslag van Gods Woord? Wat gaat er van ons uit in het gezin? Zijn wij een voorbeeld? Wat gaat er van ons uit, ambtelijk; wat gaat er van ons uit op de catechisatie? We mogen heel praktisch zijn, we moeten heel praktisch durven zijn. We moeten de dingen bij de naam noemen. We moeten er niet omheen draaien als het gaat om „de kinderen, die het U belooft te geven”. Vrijmacht... Geven, toeschikken, veel, weinig, geen.

Van dit tweede huwelijksdoel is het derde niet los te koppelen. Er wordt gesproken van: „Met een vrije en geruste consciëntie”. De Heere wil dat man en vrouw de eenheid in het lichamelijke beleven met een zuiver geweten. De huwelijksproblematiek, echtscheidingsproblematiek heeft vaak met deze eenheid, kinderzegen en gemeenschap te maken. Overdenk deze dingen toch vanuit de Schrift. Dat is nodig om in al uw tekort, in al uw onmogelijkheden de gemeente te mogen onderwijzen.

Man en vrouw

Wat betekent het voor de man om hoofd te zijn? Eigenlijk betekent dat: op Christus te lijken. Dat is wat? Als u voor uzelf mag weten wat vergeving is, als u persoonlijk mag weten Wie de Bloedbruidegom is, en iets mag kennen van Zijn dierbaarheid, dan zult u ook weten wat vergevingsgezindheid is. Dan weet u wat het wil zeggen om opnieuw te beginnen. Dan weet u wat het wil zeggen om zelf onverbeterlijk te zijn. Je kunt ook meer hebben, als de Heere je op je plek brengt en houdt. Dat hangt onlosmakelijk met elkaar samen. Die zwarte Bruid is onverbeterlijk. Daar zijn we het toch over eens? En toch: leiding geven, vertroosten, beschermen, onderwijzen. Omdat Hij de Troost, de Bescherming en de Wijsheid is.

En de vrouw moet als Sara zijn, opdat uw gebeden niet verhinderd worden. De gebeden, broeders. Dat staat er zo opmerkelijk. Laten we elkaar ook ambtelijk daarop wijzen. „Opdat uw gebeden niet verhinderd worden.” Wat houdt dat in? Er wordt niet gesproken over gebed, er staat gebeden. Er worden dus meerdere gebeden gedaan. Er wordt vaker gebeden. Er worden verschillende gebeden gedaan: persoonlijke gebeden, huiselijke gebeden, ambtelijke gebeden. Het kan zijn, dat die gebeden verhinderd worden. Er staat in het Grieks een woord, dat wil zeggen dat de weg opgebroken is. Dan heb je nog wel woorden

om te bidden, en toch... de weg opgebroken, het gaat niet verder. Waar hangt dat mee samen, broeders, als de gebeden verhinderd worden? Weet u wat daarmee samen hangt? De persoonlijke huwelijksverhouding. Ik zou 1 Petrus 3 vers voor vers met u willen overdenken, als ik de tijd had. Leest u dit hoofdstuk thuis nog eens na. Als het niet goed ligt tussen man en vrouw worden de gebeden verhinderd. Dat heeft z'n gevolgen voor de teerheid waarin wij met de Heere behoren te leven. Broeders, dat we zouden mogen eindigen in zelfonderzoek. Dat is nodig voor u en voor mij.